

פרוטוקול מס' 39/7

מישיבה של ועדת החוקה, חוק וסמט, שהתקיימה ביום ה', א' בניסן, תשס"ו - 24.3.55, בשעה 9.00.

נכחין:

- חברי הוועדה: א. אונג - היו"ר
- ב. אזניה
- ד. בר-רב-האי
- ז. בדר
- ר. פלדסן
- ח. רובין
- א. תבורי

נוזמנים:

- מר ידין
- מר סילברסטון
- מר אילון

נעדרין:

- ע. איכילוב
- ע. אסף
- י. בר-יהודה
- ש. הלל
- י. הררי
- ז. ורהפטיג
- ת. טובי
- י. קליבנוב
- י. כסה
- ט. לורנץ
- ח. לגדאו
- ע. סימון
- ט. קסיס
- ר. שפירא
- ר. טרי
- ב. שרון

סדר-היום:

- א. הצעות לתיקונים בחוק הגנת הדייר, תש"ד - 1954.
- ב. חוק הבחירות לעיריות (הוראות-שעה), תשס"ו - 1955.

=====

היו"ר א. אונג:

הובאו בפנינו הצעות תיקונים לחוק הגנת הדייר, חלק א', ועלינו לקבוע אם יש להגיש תיקונים אלה לפליטת הכנסת בקריאה ראשונה, או שנסגר לכלול אותם בחוק הגנת הדייר, חלק ב'.

מר אילון:

הסעיף הראשון בהצעת התיקונים בה לתקן מעוות בקטד לבעיה שהתעוררה במסך הזמן, ונסר כנראה העלימו את העין טמנה בעת קבלת החלק הראשון של חוק הגנת הדייר.

בטעמים 4 ו-5 לחוק הגנת הדייר נוסר סדירה אשר נכנתה לפני 1940 - סכר-הדירה שלה נקבע על-פי היום הקובע.

סר טילון: בסעיף 16 לחוק הגנת הדייר במסר הדירה אשר
בנינה הוטלם לפני היום הקובע חזקה שהיתה
טוטכרת במותו היות. זוהי כמו כן רק חזקה שניתן לטתור אותה על-ידי הוכחות
נגדיות.

לאחר שחוק הגנת הדייר, חלק א', בכנס לתוקפו
באורטענו, כי לא צריך להבדיל בין סקרים בהם דירה מסויימת היתה ביום
הקובע תפוסה על-ידי בעל-הבית עצמו לבין סקרים בהם היתה הדירה ביום הקובע
טוטכרת לאחר; כשני הסקרים היום הקובע לקביעת שכר-הדירה צריך להיות
אותו היום עצמו. על כן בא סעיף 4(ג) לתקן את המצב הקיים.

אשר לתיקונים האחרים המוצעים כגון, אנו חושב
כי כולם, פרט אולי לסעיף ג' - תיקון לסעיף 27 - שייכים לחלק א' של חוק
הגנת הדייר ואינם יכולים להכלל בחלקו השני של החוק. סעיף 27(ב)
המוצע קובע כי אפשר לגבות דמי-שכירות מיוחדים עבור גינה או חצר.
למטל, בית-מספר שהחצר מסמסת לו מגרט מסחקים, יצטרך לשלם דמי-שכירות
עבור החצר, בנפרד מדמי-השכירות המסתלמים עבור הבנין. לפי החוק הקיים
עתה החצר היא מפלה למושכר העיקרי.

ה ח ל ס ה

הוחלט כי הצעות לתיקונים בחוק הגנת
הדייר, תס"ד - 1954, תוגשנה לכנסת
בפרוצדורה הדנילה כמצעת חוק, בתום
עגרת הפסוק.

ג. חוק הבחירות לעיריות (הוראות-סעה), תס"ו - 1955.

ד. בר-רב-האי:

הבחירות לעיריות בעבר וגם בעתיד מוצאות לפועל
על-ידי ועדות הבחירות המתטנות על-ידי העיריות.
לפי החוק הנוכחי צריכה ועדת הבחירות העירונית להכין את רשימות הבוחרים
בתחום שיפוסה של אותה העיריה. הצעת החוק המונחת לפנינו באה לסנות הסדר
זה בקבעה, כי הפעם יוכנו רשימות הבוחרים לא על-ידי ועדות הבחירות העירוניות
כי אם על-ידי שר הפנים, הואיל ושר הפנים מכין גם את רשימות הבוחרים
לכנסת, ושתי הרשימות הן כמעט זהות. ההבדלים בין שתי הרשימות הם בכך כי
בבחירות לכנסת יכולים להסתתף רק אלה שהם אזרחי ישראל, בעוד שלגבי הבחירות
לעיריות אין הגבלה כזאת. לעומת זאת, יכול להסתתף בבחירות לעיריה מסויימת
רק מי שביום הנקבע בחוק ובמסך חדשיים שקדמו לאותו היום גר בקביעות בתחום
שיפוסה של העיריה. זאת אומרת כי יש להשמיט שמות מסויימים מרשימת הבוחרים
לכנסת ומאידך להוסיף שמות אלה אשר אינם זכאים לבחור לכנסת, אך רשאים
להסתתף בבחירות לעיריות. זוהי שיטה הרבה יותר פשוטה וזולה להכנת רשימות
הבוחרים לעיריות, מפני שהיסוד לרשימות אלו כבר הוכן.

כן קובע החוק המוצע כי רשימות הבוחרים לעיריות
תוצגנה באותם המקומות והזמנים שנקבעו להצגת רשימות הבוחרים לכנסת. הואיל
והצגת רשימות הבוחרים לכנסת מתחילה ב-14 לאפריל, יש להחייט את קבלת חוק
זה בכנסת.

ה. רוביין: אנו חושב שיש להבליט הבלטת-יתר את העיקרון
כי התיקון המוצע לחוק הבחירות לעיריות יחול
רק על הבחירות המתקיימות הסנה.

י. בדר: אנו מציע לוטר: תוקפו של חוק זה והסינויים
שהוא מכניס בפקודת העיריות הם אך ורק לבחירות
אלה.

ה ח ל ט ה

סעיף 1 כפי שהוצע על-ידי המטעלה,
בתוספת הסיפא: הסינייים שחוק זה
מכניס בפקודת העיריות הם אך ורק
לבחירות אלה - נ ת ק ב ל

סעיף 2(א), כפי שהוצע על-ידי המטעלה,
נ ת ק ב ל.

סר ידיו: בסעיף 2(ב) מבקש סר צילן לקבוע כיום האחרון
למסירת פנקס הבחורים על-ידי סר הפנים את
ה-5 באפריל, בהתחשב בכך כי החוק יאושר על-ידי הכנסת לא לפני ה-31 במרס.

ה ח ל ט ה

סעיף 2(ב) בסינוי התאריך ל-5 באפריל
1955, י"ג בניסן תשט"ו - נ ת ק ב ל.

ס ע י ף 3

סר ידיו: בסעיף זה מבקש סר צילן לקבוע במקום ה-28
לפברואר את ה-1 למרס, מפני שהיום הקודם
בחדסיים ל-28 בפברואר הוא ה-27 בדצמבר ואילו הוא מכין את הכל
לפי היום הקובע, שהוא ה-31 בדצמבר.
סר סילברסטון מציע לנסח את הסעיף: "מה-31
לדצמבר ועד ל-28 לפברואר היה תושב קבוע בסטח הכלול באותו יום בתחום
העיריה".

י. בדר: אני מציע להעמיד את התקופה המינימלית של תושבות
קבועה במקום הסזכה אדם לבחור בבחירות לעיריות
על 6 חדסיים במקום 2 חדסיים.

ח. רובין: אני מציע לא לקבוע כל תקופה מינימלית, אלא
להסתפק בתושבות קבוע ביום ה-28 לפברואר.

ה ח ל ט ה

סעיף 3(1) בנוסח: "סיום ו" בטבת, תשט"ו
(31 בדצמבר 1954) ועד יום ו' באדר, תשט"ו
(28 בפברואר 1955) היה תושב קבוע בסטח
הכלול ביום ו' באדר, תשט"ו (28 בפברואר
1954) בתחום העיריה" - נ ת ק ב ל.

המתייגות לחה"כ בדר המציע לקבוע תקופה מינימלית של 6 חדסיים.
המתייגות לחה"כ רובין המציע לא לקבוע כל תקופה מינימלית של תושבות
קבועה במקום ולהסתפק בתושבות קבועה ביום 28 לפברואר.

סעיף 3(2), כפי שהוצע על-ידי המטעלה,
נ ת ק ב ל

סעיף 4

זהו תיקון סכני גדילא, כי לגבי בחירות אלו
נעלם הסונח "היום הקובע" ובטקסטו בא הסונח

סר ידיו:

"יום הבחירות".

ה ח ל ט ה

סעיף 4, כפי שהוצע על-ידי הסטלה,
נ ת ק ב ל

סעיף 5

סעיפים 5(1) ו-5(2), כפי שהוצעו על-ידי
הסטלה - נ ת ק ב ל ו.

סעיפים 6, 7, 8, 9

תאריך זה הוא התאריך האחרון להגשת עררים
לפי חוק הבחירות לכנסת ועל כן מוצע הוא

ד. בר-רב-האי:

גם לברי הבחירות לעיריות.

סר ידיו:
בחוק הבחירות לכנסת נאמר כי היום האחרון
למסירת החלטות בדבר ערעורים בשלב ראשון
הוא היום ה-58 לפני הבחירות. מכיוון שקיים חשש כי ועדת הבחירות העירונית
לא תסיים את דיוניה בכל העררים עד יום זה, שנקבע גם כיום האחרון לגבי
הבחירות לעיריות, הסתמסו בסעיף 7(ה) בפיקציה מסויימת לפיה רואים כל ערר
שועדת הבחירות העירונית לא הספיקה להכריע בו כאילו נדחה על-ידה. הסדר
זה מאפשר למגישי הערר להגיש ערעור לבית-המשפט.

ד. בר-רב-האי:

כל עוד ועדת הבחירות העירונית היתה מכינה את
רשימות הבוחרים היה טעם להגשת עררים בפניה.
אולם לגבי בחירות אלו נקבע כי רשימות הבוחרים לעיריות תוכנה על-ידי
שר הפנים ועל כן מה טעם יש בהגשת עררים בפני ועדות הבחירות העירוניות,
אשר לרוב גם אינן יודעות מדוע סמו של אדם מסויים הוסמט מהרשימה?
אני מניח כי הסמטור - במידה שתהיינה - תהיינה לא רק ברשימת הבוחרים לעיריות
אלא גם ברשימת הבוחרים לכנסת. לפי ההסדר הנוכחי, אדם אשר סמו הוסמט
מסתי הרשימות גם יחד או חלה טעות בפרטיו האישיים, יצטרך להגיש שני עררים
לשתי אנטטנציות סונות - למסדר הפנים ולועדת הבחירות העירונית. אני חושב
כי הרבה יותר פשוט יהיה לקבוע כי עררים על שתי הרשימות גם יחד יש להגיש
למסדר הפנים.

היו"ר ס. אונא:

סינוי הפרוצדורה בהגשת עררים נוגע גם לסעיף
6 של החוק המוצע.

סר סילברסטון:

אינני בקיא בעבודה הטכנית של הבחירות, אבל
אני מניח כי העררים אשר יוגשו לוועדות הבחירות
העירוניות עילתם לא תהיה זהה עם עילת הערעורים אשר יוגשו למסדר הפנים
לגבי רשימת הבוחרים לכנסת. אם כי שתי הרשימות - רשימת הבוחרים לכנסת
ורשימת הבוחרים לעיריות - הוכנו על בסיס אחד, יש בהן הבדלים עקרוניים.
מי שאינו אזרח ישראל לא יכלול ברשימת הבוחרים לכנסת, אך סמו יופיע ברשימת
הבוחרים לעיריות. כמו כן, אדם אשר גר פחות מדשתיים לפני היום הקובע
בתחום שיפוטה של עיריה מסויימת, לא יכלול ברשימת הבוחרים לאותה העיריה,
אם כי סמו יהיה כלול ברשימת הבוחרים לכנסת. כל זה מוכיח, כי העילות
להגשת ערעורים על-פני שתי הרשימות לא תמיד תהיינה זהות.

בהצעת החוק נאמר כי רשימות הבוחרים בכל עיריה
ייסדרו לידי ועדת הבחירות העירונית והיא תדאג להצגתן. פירוש הדבר,
כי רוצים לסמור תפקידים ידועים גם לוועדות הבחירות העירוניות, ואחד
התפקידים האלה הוא הכרעה בעררים. על כן, יש לדעת, להסאיר בידי הוועדות
העירוניות את הטיפול בסטח זה.

מ. סילברסטון: אין גם לשכוח כי הגשת ערעורים בסלב שני היא בסני המקרים בפני אינסטנציות סונות. ערעור על החלטה של ועדת בחירות עירונית מוגש לבית-משפט השלום, בעוד שערעור על החלטת מסדר הפנים לגבי רשימת הבחורים לכנסת מוגש לבית-המשפט המחוזי. יוצא, כי אף אם תהיה אחריות בהגשת ערעורים בסלב ראשון, לא תהיה זהות בסלב השני.

י. בדר: בסיום הדיון אציע טעיף נוסף לחוק זה, הקובע שמי שאינו אזרח ישראל לא יהיה רשאי להסתתף

בבחירות לעיריות.

אשר לסעיף זה שאנו דבים בו, הרי לגבי הבחירות העתידות לעיריות - שנדחו לדעת באופן מאד בלתי זמקראטי ולא התקיימו לפני שנתיים כפי שצוינה היו להתקיים - יוצרים צנורות מקבילים לאלה שנקבעו לגבי הבחירות לכנסת. מדוע, אם כן, דוקא בקשר לערעורים לא לקבוע הסדר מקביל? הרי 90% מאלה שיזדקקו לערר או לערעור, יערערו על שתי הרשימות. אני חושב, כי מבחינה טכנית הצעתו של חה"כ בר-רב-האי בדבר זהות אינסטנציות הערעור היא הגיונית בהחלט. זה נוגע לא רק לערעור בסלב הראשון. אני חושב כי גם בסלב השני צריכה להיות זהות והערעורים על רשימות הבחורים לעיריות צריכים אף הם להיות מוגשים לבית-המשפט המחוזי. זה יהיה הרבה יותר פשוט גם לגבי האזרח הרגיל, שהסדר הנוכחי עלול להקשות עליו ללא צורך.

אני גם חושב שהבחירות לעיריות - חסיבותן לא בהרבה פחותה מחסיבות הבחירות לכנסת ועל כן אין כל סיבה לקבוע במקרה זה באינסטנציה לערעור את בית-משפט השלום. הדבר עלול גם לגרום לנזיון בית-המשפט, מפני שימכן שאדם אשר יגיש שני ערעורים - אחד לבית-משפט השלום ושני לבית-המשפט המחוזי - ייענה בחיוב בבית-משפט מחוזי ולעומת זה יקבל תשובה שלילית מבית-משפט השלום.

מסיבות הנ"ל הנני תומך בהצעת חה"כ בר-רב-האי.

ח. רובין: אף אני מוכן לתמוך בהצעתו של חה"כ בר-רב-האי בדבר זהות אינסטנציות הערעור על רשימות הבחורים לכנסת ולעיריות. אני גם מבקש להדגיש כי הערעור על שתי הרשימות יוגש על סופס אחד, כדי להקל על האנשים הפשוטים, אשר לא יבינו מדוע עליהם להגיש שני טפסים. נוסף לכך, הנני מציע כי בכל אזור קלפי תהיה רק ועדת קלפי אחת אשר תסגיש על הבחירות לכנסת ולעיריות. בלאו הכי, תחנות הקלפי לכנסת ולעיריות תהיינה סמוכות או אפילו באותו הבנין. ההסדר של שתי ועדות קלפי בכל אזור קלפי מטיל על המפלגות טעמה מיותרת, מפני שהן נדרשות לסלוח לכל אחת מן הוועדות מספר אנשים מלא. אני מציע בכך שיט צורך בקלפיות בפרדות, אך אין צורך בשתי ועדות קלפי באותה התחנה.

מ. ידני: אינני יכול להתעלם מן ההגיון שבטענת אלה המבקשים לאחד את אינסטנציות הערעור. אך הואיל והממשלה קבעה את הפרוצדורה הסופיעה בהצעת החוק, ואינני יודע מה היו הסיבות לכך, אני מבקש לרסום לסר הפנים הסתייגות אבנטואלית.

ה ח ל ט ה

הוחלט כי אותן אינסטנציות הערעור הקיימות לגבי רשימות הבחורים לכנסת תהיינה גם לגבי רשימות הבחורים לעיריות, היינו - בסלב ראשון: מסדר הפנים ובסלב שני: בית-המשפט המחוזי. כן יחולו לגבי הבחירות לעיריות אותם התאריכים להגשת ערעורים הקיימים לגבי הבחירות לכנסת.

הסעיפים 6, 7, 8, 9 ינוסחו בהתאם להחלטה הנ"ל.

הסתייגות אבנטואלית לסר הפנים, המציע לאחד את נוסח הממשלה.

או.

סעיף 10

אני חושב כי בסעיף 10(ד), בסיפא, אפשר
לוכרו התחנה תהיה בתחנת הבחירות לכנסת

סר ידני:

או סמוכה לה ככל האפשר.

סר טילברטרוג:

אשר להצעת הה"כ רובין בדבר איחוד ועדות הקלפי,
אני חושב כי דבר זה יקשה על הסדר בתחנת הקלפי,
כי על ועדות הקלפי לבדוק אם כל הבחורים רשומים וכו' וקשה יהיה לבדוק
את סמי הרשימות אם תהיה רק ועדה אחת.

ד. בר-רב-האי:

אם נלחץ את כהלך סחיבתו של הה"כ רובין נגיע
למסקנה כי אפשר להסתפק לא רק בוועדת הקלפי אחת
אלא גם בקלפי אחת לבחירות לשני המוסדות - העיריה והכנסת. והרי דבר זה
סתוגר לכל הגישה שלנו לבחירות, מפני שאי-אפשר לכוף על האזרח כי יצביע
בעד אותה המפלגה לשני המוסדות, על כן צריכות להיות סמי קלפיות וסמי
רשימות בנפרד, וגם סמי ועדות קלפי אשר תסבנה על הרשימות ותבדוקנה
את פרטיהם האישיים של הנבאים לבחור.

היו"ר ס. אונאי:

האם הוועדה רוצה לאסור בפירוש את איחוד ועדות
הקלפי? אני חושב, כי אין צורך בזה. אם עיריה
סמויית מרצה לסנות לוועדת קלפי את אותם האנשים שנתפשו קודם לכן לוועדת
הבחירות לכנסת, תוכל לעשות זאת.

ה ח ל ט ה

סעיף 10, כפי שהוצע על-ידי הממשלה,
בתיקון הסיפא בסעיף (ד): "התחנה תהיה בתחנת
הבחירות לכנסת או סמוכה לה ככל האפשר" -
נ ת ק ב ל

הסתמינות לחה"כ רובין הסביע לאחד את ועדות הקלפי לכנסת ולעיריות.

סעיף 11

ה ח ל ט ה

סעיף 11, כפי שהוצע על-ידי הממשלה
נ ת ק ב ל

סעיף 12 (הצעת הה"כ בדר)

י. בדר:
אני מציע להוסיף לחוק את הסיף הבא:
"על אף האסור בפקודה לא תהיה זכות בחירה לפי
הפקודה לאדם שאינו אזרח ישראלי".

ה ח ל ט ה

הצעת הה"כ בדר לסעיף 12 - לא נתקבלה.
הסתמינות לחה"כ בדר.

סעיף 13

סר ידני:
סר צילן מבקש להוסיף את הסעיף הבא: "חוק זה
יכנס לתוקפו סיד עם קבלתו בכנסת".

ה ח ל ט ה

סעיף 13, כנ"ל, נ ת ק ב ל.

ט ר י ד י ו ן :
סמעי כי רוצים לקבוע בחוק איזה מהם כללים בדבר צבע הפתקים או הטעפות בהם ישתמשו בתחנות הקלפיה, אני חושב כי עתה הוא הזמן להכניס סעיף כזה, אם רוצים בכך.

ב. א ז נ י ה :
אני מזוהר בפני פתקים בצבעים שונים, אם כי לדעתי אפשר להשתמש בטעפות בשני צבעים כבחירות לכנסת ובעיריות.

ט ר י ד י ו ן :
אם כן, אני חושב כי אפשר להסדיר את הדבר שלא באמצעות החוק.

סעיף 13(ב) לפקודת העיריות קובע, כי כל חבר ועדת בחירות עירונית רשאי לקבל התקן מרשימת הבוחרים באזורו. טר צילן אוסר כי בתנאים הקיימים אין כל אפשרות לסלא אחר הוראה זו, ולמעשה גם אין צורך במתן העתקים מרשימת הבוחרים לעיריות מפני שמרכז כל מפלגה קיבל העתק מרשימת הבוחרים לכנסת, ושתי הרשימות הן כמעט זהות. על כן מבקש טר צילן כי סעיף 13(ב) לא יחול לגבי בחירות אלו.

י. ב ד ר :
הייתי מציע כי כל חבר בוועדת בחירות עירונית יהיה רשאי לקבל את התוספות לרשימת הבוחרים לכנסת, היינו רשימת אנשים אשר לפי החוק אינם זכאים לכהור לכנסת, אך הם מעלי זכות בחירה לעיריה; וכן את רשימת השמות אשר הוסטו מרשימת הבוחרים לעיריות, אף כי הם סופיעים ברשימת הבוחרים לכנסת.

אפשר גם ללכת בדרך אחרת ולהטיל על שר הפנים לקבוע בתקנות את ההסדר בדבר מתן העתקי רשימות הבוחרים לחברי ועדות הבחירות העירוניות, גם במקרה זה יש לכחוק את הסעיף 13(ב) מהפקודה המקורית.

ה ח ל ט ה

הוטל על היועץ המשפטי לנסח סעיף קובע כי במידה ורשימות הבוחרים לעיריות אינן זהות עם רשימת הבוחרים לכנסת, רשאים חברי הוועדות העירוניות לקבל את התוספות לרשימת הבוחרים לכנסת ואת ההשטות שחלו בה. סעיף 13(ב) לפקודה המקורית ייטק.

ה י ו ן ט. א ז נ א :
בישיבה הקרובה ביום ב' נעבור באופן סופי על נוסח חוק זה, לאחר שיוכנסו בו התיקונים שנתקבלו בישיבה זו.

הישיבה נועלה בשעה 10.00.